

van den vader. Uit een en ander volgt, dat inkomsten van den minderjarige (in geld of geldswaarde) in het bedrijf van den vader behaald, tengevolge van het wettelijk vruchtgenot, als inkomsten van den vader moeten worden beschouwd. Die inkomsten komen automatisch onder het inkomen van den vader, waartoe zij behooren, indien de vader bij de berekening van de zuivere opbrengst van zijn bedrijf voor feitelijk uitgekeerd loon in geld of geldswaarde niets in aftrek brengt. Doet hij dit wel dan moet eene correctie worden aangebracht in die voege, dat gelijk bedrag als bate ten behoeve van den vader wordt geboekt uit diens afzonderlijke bron van inkomen, de dienstverhouding van den minderjarigen in zijn bedrijf werkzamen zoon.

Dit alles heeft ons een arrest van den Hoogen Raad van 31 Dec. 1924, B. 3571, geleerd, dat wel haast een zekere bekendheid heeft verworven. Minder algemeen bekend zijn echter nog de consequenties, die voortvloeien uit 's Hoogen Raads hierboven ontwikkelde leer. Misschien wel deze, dat de kwestie is te ondervangen, doordat twee vaders elkanders zoons in hun bedrijf werkzaam doen zijn, in welk geval er van afzonderlijken arbeid sprake is en niet van wettelijk vruchtgenot.

Stel verder een vader, wiens boekjaar in bedrijf samenvalt met het kalenderjaar, neemt met ingang van 1 Maart 1929 zijn op dien dag juist 18-jarigen zoon tegen f 10 per week loon in zijn bedrijf als „unskilled labourer.” Dan moet nevens het bedrijfsinkomen over 1928 door den vader uit het wettelijk vruchtgenot worden aangegeven naar art. 14 der wet op de inkomstenbelasting 1914 het voor belastingjaar 1929/30 begroote jaarloon van den zoon. En voor belastingjaar 1930/31 mag de tien maanden loon van den zoon het bedrijfsinkomen over 1929 van den vader niet drukken. De zoon wordt 1 Maart 1932 meerderjarig. In verband daarmee heeft bij den aanvang van het belastingjaar 1932/33 het wettelijk vruchtgenot opgehouden te bestaan. Er is dan hierdoor niet het minste bezwaar, dat zonder eenige correctie het loon van den zoon des vaders bedrijfsinkomen over 1931 drukt, wijl het hier op 1 Mei 1932 geldt een voor den vader opgedroogde bron van inkomen. Zelfs zou de vader in voorkomende gevallen (meer dan $\frac{1}{4}$ verschil) op belastingjaar 1931/32 aanspraak kunnen maken op twee maanden ontheffing naar art. 95 van de wet wegens het eindigen van vruchtgenot.

Minder algemeen bekend is verder, dat de leer van het arrest van 31 December 1924, B. 3571 ook moet worden doorgevoerd indien de vader het bedrijf met een ander uitoefent, hetzij in maatschap, hetzij in vennootschap en zulks volgens een arrest van den Hoogen Raad van 21 December 1927, Periodiek Woordenboek No. 12498. Een voorbeeld lichte dit toe.

Stel de vader heeft een medefirmant met wien hij de bedrijfs-winst gelijk deelt. Dan is het winstaandeel van den vader gedrukt door de helft van het loon van den zoon, wat in verband met het navolgende ongecorrigeerd kan blijven. Er kan nu niet met grond beweerd worden, dat het bedrijf der firma voor de helft is bedrijf van den vader, voor de wederhelft bedrijf van diens compagnon. Neen, het bedrijf der firma is dat van den vader, zoodat hier de zoon niet voor afzonderlijken arbeid verbonden is. Derhalve behoort des zoons volle loon en niet slechts de helft onder het inkomen van den vader uit wettelijk vruchtgenot.

Dit is hetgeen ik over dit ons bezighoudend onderwerp meen in het midden te moeten brengen.

B. VAN DEN BERG

Naschrift

Nadat dit artikel geschreven was, werd het arrest van den Hoogen Raad van 27 Maart 1929, B. No. 4486, publiek gemaakt, waarbij beslist:

dat ook het loon door een belastingplichtige uitbetaald aan een minderjarigen in zijn bedrijf werkzamen zoon tot de in

art. 10 der wet bedoelde bedrijfskosten behoort (de Raad van Beroep had hier ten onrechte art. 19, laatste lid, der wet in het geding gebracht en den vader uit dien hoofde aftrek geweigerd van loon, kost en inwoning ten behoeve van diens in zijn bedrijf werkzamen minderjarigen zoon);

dat dit loon wel toekomt aan den vader, die aanspraak heeft op het wettelijk vruchtgenot, doch deze dit loon dan geniet krachtens zijn wettelijk vruchtgenot en niet uit zijn bedrijf.

Deze punten komen naar voren in geval de zoon vóór den aanvang van het belastingjaar meerderjarig wordt.

In het artikel waarin vooropgesteld dat het wettelijk vruchtgenot een afzonderlijke bron van inkomen is, werd de kwestie behandeld in den zin van het hier door den Hoogen Raad gewijsde, als het ware bij intuïtie gevoeld. Enkel volledigheidshalve wordt hierop bij deze nog even de aandacht gevestigd.

ZELFSTANDIGHEID VAN DEN ACCOUNTANT

In aansluiting aan het Lastige Geval, opgenomen in het Mei-nummer, behandelt collega *Rutgers* in het Aug./Sept. nummer van „Accountancy” nog twee soortgelijke gevallen en stelt naar aanleiding daarvan de vraag of de groote vereenigingen niet een splitsing kunnen maken tusschen hunne leden, in:

leden, die hunne zelfstandigheid prijs geven, en

leden, die hunne zelfstandigheid behouden.

Afgezien van de moeilijkheid te beoordeelen of iemand zijn zelfstandigheid al dan niet prijs geeft, vind ik een dergelijke gedachte zoo fnuikend voor de verdere ontwikkeling van het beroep, dat ik niet kan nalaten hierop te dezer plaatse even terug te komen. Wat toch is het geval, iedere collega zal het werkelijk betreuren indien een onzer in een positie wordt gebracht, door welke oorzaak dan ook, dat hij zijn recht op zelfstandig oordeel zal moeten aantoonen en verdedigen. Dit recht niet te bezitten verlaagt in hooge mate „de standing” van het beroep en het bezit is een der eerste vereischten voor de goede uitoefening daarvan; dit recht te helpen verkrijgen voor hen die het nog niet bezitten en te helpen verdedigen voor hen, wien men het meent te moeten betwisten, is een plicht voor iederen accountant.

Wat is met dit beginsel nu meer in strijd dan dat de groote vereenigingen een toestand die lijnrecht daartegen ingaat als het ware zouden gaan sanctioneeren door te erkennen, er kunnen er onder de onzen zijn die niet zelfstandig zijn? Dit goed te keure zou gelijk staan met te erkennen dat op dit punt de bestaande toestand op vakgebied correct is terwijl hij dit, zoo lang ons recht op zelfstandig oordeelen niet algemeen en voor iedereen wordt erkend, niet is.

Het is een fout dat de accountant bij het bankfiliaal door collega *Rutgers* bedoeld niet zelfstandig is. Die fout zal zich wreken aan haar die haar beging, dat is de Directie van het hoofdkantoor. Het is een fout als de belastingaccountant zoodanig door instructies zou worden gebonden dat hij unfair moet worden. Ook die fout zal zich wreken aan hem die haar beging. Dit is de Staat der Nederlanden. Geen enkel weldenkend mensch kan doorlopend tegen zijn eigen overtuiging in handelen.

En moeten wij nu die fouten sanctioneeren, neen geachte collega, wij moeten deze bestrijden zoo lang tot wij overwinnaars blijven.

Met betrekking tot die zelfstandigheid zelve nog een enkel woord. Zij moet m.i. niet worden opgevat als ware elke verandering in een eenmaal geschreven conceptrapport op advies van derden aangebracht een blijk van gemis aan zelfstandigheid. Ik bespreek gaarne moeilijke punten met mijn oudste assistenten en desnoods met een bevrienden collega en maak dan meerdere maken gebruik van hunne aanwijzingen, doch zou niet gaarne hooren dat ik hiermede mijn zelfstandigheid ook maar ten deele prijs geef.

Ik stel mij ook voor en weet dit trouwens wel zeker, dat verschillende leiders van grotere kantoren hetzelfde doen met hunne medewerkers en dat ook die medewerkers onderling confereren. Dat hieruit gebrek aan zelfstandigheid zou blijken bestrijd ik evenzoo en ik zou het heusch niet aandurven al die met elkaar confererende menschen die na die conferenties hunne rapporten veranderen, ja zelfs geheel omwerken in een eventuele rubriek van „niet-zelfstandige” leden in te deelen.

In welk verband de wijze van onderteekenen met het hier behandelde onderwerp staat is mij niet duidelijk kunnen worden. Ik geloof dat hier collega *Rutgers* een oud stokpaardje aan manen en staart naar voren sleept om ons te laten zien dat hij het nog steeds wenscht te berijden.

Of die „overgehaalde” collega nu nadat door hem veranderingen zijn aangebracht teekent Accountantskantoor X get. IJ, of dat het teekent Accountantskantoor X zal toch wel hetzelfde blijven. In die onderteekening ligt het criterium niet, dit ligt in het feit, dat hij na bespreking tot verandering overgaat.

T. KEUZENKAMP

Toelichting

Het artikel van den heer *Rutgers* werd eerst ons ter plaatsing aangeboden als beantwoording van Lastig geval III, doch werd ons, nadat wij den heer *Rutgers* afzonderlijke behandeling der daarin bijeengevoegde punten hadden voorgesteld, niet weder toegezonden; het vond daarop een plaats in „Accountancy”. Tot goed begrip van hetgeen de heer *Keuzenkamp* schrijft nemen wij bedoeld artikel thans hieronder uit „Accountancy” over.

RED.

In het Mei-nummer van het Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde wordt een interessant „Lastig Geval” gesteld, aldus eindigende: „zoudt gij bij Uwe houding „volharden, indien daarvan ontslag uit den dienst dre bankinstelling het gevolg zou zijn?”

1°. Een accountant, lid eener groote vereeniging, is verbonden aan het filiaal eener grootbank; hij onderzoekt administratiën, balansen van cliënten en aspirant-clieënten, doch hij is ondergeschikt aan den Directeur van het filiaal. Voor dien Directeur maakt het groot onderscheid, of het geldt iemand, die crediet vraagt, of wel iemand, aan wien de Directeur reeds successievelijk een tamelijk crediet heeft ingeruimd. Tenminste, toen de accountant de administratie van een dusdanigen cliënt had onderzocht, en zijn oordeel niet onverdeeld gunstig luidde, heeft de Directeur, als zijn superieur en lastgever, eenigszins aan het rapport gevijld en geschaafd, om geen onaangename bemerkingen van zijn Hoofdkantoor te riskeeren.

Hier kan dezelfde vraag gesteld worden als in het Maandblad.

2°. Met een accountant der belastingen (tegenwoordig ten onrechte Rijksaccountant genaamd) behandelde ik namens een mijner cliënten een geval. Op zeker moment vroeg ik hem: Maar, amice, is dat nu billijk en fair? Het antwoord, met schouderophalen gegeven, luidde: Ik heb mijn instructiën!

Hier zou de vraag moeten luiden: Zoudt gij eene betrekking aannemen, waarin gij het gevaar loopt, tegen Uwe overtuiging te moeten handelen?

Kan men de zaak niet algemeener stellen, door eenvoudig te vragen: „Is het wenschelijk, dat een geëxamineerd accountant, lid eener behoorlijke Vereeniging, zijne zelfstandigheid prijsgeeft?”

Het zou zijn nut kunnen hebben, wanneer de betrokkene bijv. lid is van het Nederlandsch Instituut van Accountants, hem aan te klagen bij den Raad van Tucht. Maar, dan moet men met open vizier strijden, hetgeen ik zeer toejuich, maar hetgeen niet iedereen graag doet.

Weliswaar kan volgens het Reglement de Raad ook eigener

beweging optreden, maar dat is natuurlijk onzin. „De Raad” als zoodanig hoort, leest, ziet en verneemt niets. Die bepaling beduidt dus practisch niet anders dan dat een lid van den Raad, of iemand, die een lid van den Raad goed kent, ten onrechte ontheven wordt van de verplichting tot strijden met open vizier.

Ik vraag mij af, of de groote vereenigingen niet eene splitsing kunnen maken tussehen hunne leden, in:

leden, die hunne zelfstandigheid prijsgeven, en

leden, die hunne zelfstandigheid behouden.

Bij de eerste categorie behooren dan m.i. zeer zeker ook die accountants, die hunne rapporten onderteekenen met een firma-naam. Veronderstel eens, dat er is de firma A. B. & Co. waarin ook D. E. en F. zijn opgenomen. Als nu F. omtrent eene zaak van gewicht een rapport uitbrengt, en dat teekent, niet met zijn eigen naam, maar met de namen van A. en B., dan kan ik mij levendig voorstellen, dat het kan gebeuren, dat A. en B. precies lezen, wat er staat, en soms F. zullen overhalen, in samenwerking met D. en E., om hier en daar iets te wijzigen. En dan, adieu zelfstandigheid.

ECONOMISCHE RATIONALISATIE

Onder rationalisatie in het algemeen verstaat men het streven, om een organisatie berustend op intuitieve kennis te vervangen door een berustend op exacte kennis, waardoor men meent het doel vollediger te bereiken. Dit streven, dat zich door de geheele maatschappij doet gelden, heeft in de onderneming eerst invloed uitgeoefend in de fabriek, waar het zich manifesteerde als technisch-organisatorische rationalisatie.

Economische rationalisatie betreft het commercieele. Dit was tot nu toe geheel aangewezen op de intuitieve kennis, de „feeling” van den koopman-leider en eerst in de laatste tien jaren ziet men hier het streven naar rationalisatie naar voren komen.

Eerst eenige woorden over technische rationalisatie. *Taylor* en zijn school zijn hier het uitgangspunt en wat van hun bedrijfsorganisatorische opvattingen in Europa is doorgedrongen zijn voornamelijk hun gedachten omtrent planning, routing, arbeidsvoorbereiding. De organisatie in de fabriek werd gesystematiseerd; inplaats van ervaring en feeling traden bewust weten en exacte kennis. De andere punten in zijn systeem, vooral de bewegings- en vermoeidheidsstudie, worden weinig en oppervlakkig toegepast en vinden minder belangstelling.

Sedert de beëindiging van den wereldoorlog is men geneigd, om wat organisatorische kwesties betreft, naar Amerika te kijken. Het is geen wonder, dat daar het meest opvallende de technische en organisatorische volkomenheid der productie was. Vele ingenieurs, die daar reisden en na afloop van hun reizen over het „Amerikanische Wirtschaftswunder” spraken, zien alleen het technisch-organisatorische wonder.¹⁾ Daarnaast echter moet gesproken worden van Economische Rationalisatie. De methoden, die Amerika op dit gebied aanwendt, zijn zeker even bewonderenswaardig als die op technisch-organisatorisch gebied.

Wat Europa aan Economische Rationalisatie kent is nog niet veel. Vermindering van personeel en stilleggen van bedrijven zouden te noemen zijn, evenals de concentratie beweging, die door het gemeenschappelijk uitoefenen van diensten rationaliseerend zou werken. Dit alles is echter negatieve rationalisatie. Wij zullen naar Amerika moeten kijken en het voordeel is, dat daar een bedrijfseconomische literatuur bestaat, die niet hoofdzakelijk uit de pen van geleerden is gevloeid, maar die grootendele steunt op studies, geschreven door praktijkmensen met wetenschappelijke vorming. Een waarschuwing dient echter wel

¹⁾ Zie bijv. het ook in het Nederlandsch vertaalde boekje van *Austin & Lloyd* „Het Geheim van een hoogen Loonstandaard” met inleidende woorden van Mr. *Tetrode* en *Walter Layton*.